

An Analysis in the Context of Body Language: Hand and Arm Movements in the Cartoon Series “Keloğlan Tales”

Ceren KAHRAMAN¹ & Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL²

Abstract

Body language is speech without words in self-expression. Body language, which is nonverbal communication, comes before speech. Therefore, body language has a great share in speaking skills. Body language is a whole consisting of gestures (facial expressions), gestures (hand and arm movements) and body posture. The aim of this study is to examine the character of Keloğlan in terms of hand and arm movements (gestures) in the Keloğlan Tales cartoon series published by TRT Çocuk. In this study, qualitative research design was used. The study source is the first five episodes of the first season of the Keloğlan Tales cartoon series published by TRT Çocuk. Keloğlan character was examined according to hand, finger and arm themes by creating "Body Language Criteria Form". Document analysis was used in the analysis of the data. A total of f(215) movements were found in the study. These include f(96) arm movements, f(89) hand movements and f(30) finger movements. In the five sections examined, the most self-confidence movement was used among the arm movements with a rate of 48.95%. Then, the most used arm movement was the communication-open movement with a rate of 40.62%. Among the hand gestures in the five sections examined, the most commonly used movement with a rate of 21.35% is the movement of the answer unknown. Then, the most used hand gesture was the challenge gesture with a rate of 12.35%. In the five sections examined, the pointing gesture with the index finger was used the most with a rate of 56.66%. Then, the most used finger movement was the thumb pointing movement with a rate of 13.33%. It was concluded that arm movements were used the most in the study. Then comes the hand and finger movements, respectively.

Keywords

Body language
Speaking skill
Hand and arm movements
Cartoon series
Keloğlan tales

Article Info

Received 27.06.2023
Reviewed 03.09.2023
Published 30.09.2023
Doi Number 10.29228/ijlet.70837

Reference

Kahraman, C., & Topçuoğlu Ünal, F. (2023). An analysis in the context of body language: hand and arm movements in the cartoon series “Keloğlan tales”. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 11(3), 50-69.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, ceren.kahraman0@ogr.dpu.edu.tr, ORCID: 0009-0002-4259-7223.

² Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, fulyatopcuoglu@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3981-9841.

Beden Dili Bağlamında Bir İnceleme:

“Keloğlan Masalları” Çizgi Dizisindeki El ve Kol Hareketleri

Özet

Beden dili kendini ifade etmede sözcükler olmadan konuşmadır. Sözsüz iletişim olan beden dili konuşmadan önce gelmektedir. Bu yüzden konuşma becerisinde beden dilinin payı büyüktür. Beden dili mimikler (yüz ifadeleri), jestler (el ve kol hareketleri) ve vücut duruşundan oluşan bir bütündür. Bu çalışmanın amacı, TRT Çocuk kanalının yayınladığı Keloğlan Masalları çizgi dizisindeki Keloğlan karakterinin el ve kol hareketleri (jestler) bakımından incelenmesidir. Bu araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışma kaynağı TRT Çocuk'un yayınladığı Keloğlan Masalları çizgi dizisinin birinci sezonunun ilk beş bölümüdür. Veriler belgesel tarama tekniğiyle toplanmıştır. Keloğlan karakteri, “Beden Dili Kriterleri Formu” oluşturularak el, parmak ve kol temalarına göre incelenmiştir. Verilerin analizinde doküman inceleme kullanılmıştır. Çalışmada toplam f(215) hareket bulunmuştur. Bunların içerisinde ise f(96) kol hareketi, f(89) el hareketi ve f(30) parmak hareketi bulunmaktadır. İncelenen beş bölümde kol hareketleri arasında %48,95 oranıyla en çok kendine güven hareketi kullanılmıştır. Daha sonra en fazla kullanılan kol hareketi %40,62 oranıyla iletişime açık hareketi olmuştur. İncelenen beş bölümde el hareketleri arasında %21,35 oranıyla en çok kullanılan hareket, cevap bilinmiyor hareketidir. Daha sonra en fazla kullanılan el hareketi %12,35 oranıyla meydan okuma hareketi olmuştur. İncelenen beş bölümde parmak hareketleri arasında %56,66 oranıyla en çok işaret parmağıyla işaret etme hareketi kullanılmıştır. Daha sonra en fazla kullanılan parmak hareketi %13,33 oranıyla başparmakla işaret etme hareketi olmuştur. Çalışmada en fazla kol hareketlerinin kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Daha sonra sırasıyla el ve parmak hareketleri gelmektedir.

Anahtar Kelimeler

Beden dili
Konuşma becerisi
El ve kol hareketleri
Çizgi dizi
Keloğlan masalları

Article Info

Gönderim Tarihi	27.06.2023
Kabul Tarihi	03.09.2023
Yayın Tarihi	30.09.2023
Doi Numarası	10.29228/ijlet.70837

Kaynakça

Kahraman, C., & Topçuoğlu Ünal, F. (2023). Beden dili bağlamında bir inceleme: “Keloğlan masalları” çizgi dizisindeki el ve kol hareketleri. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 11(3), 50-69.

Giriş

İnsanoğlu için konuşma oldukça önemlidir. Çünkü konuşma sayesinde insan diğer varlıklardan ayrılmaktadır. Düşünceler ve duygular konuşma ile ifade edilmektedir. İnsanı insan yapan şey konuşma yeteneğidir. Konuşma sırasında çeşitli organlar görev yapmaktadır: Dil, diş, damak, ses teli, dudak, gırtlak ve ağız bu organlardandır (Temizyürek, 2007:117). Konuşma bu organların kullanılmasıyla oluşan, insanın diğer insanlarla anlaşabilmesini ve iletişim kurabilmesini sağlayan bir davranış biçimidir. Konuşma, zihindeki duygu ve düşüncelerin söz kalıplarıyla şekillendirilip seslendirilmesidir. Duyguların ve düşüncelerin seslendirilmesi konuşmanın sözlü kısmıdır. Konuşmanın sözsüz olan diğer unsurları ise göz hareketleri, duruş biçimi, baş hareketleri, jest ve mimiklerdir. Konuşma bu sözlü ve sözsüz unsurların tamamıdır. Sözlü ve sözsüz unsurlar kullanılarak kişiler arası iletişim gerçekleşmektedir.

Konuşma, insanlar arasında iletişimi sağlayan en büyük araçtır. İletişimin büyük bir çoğunluğu konuşma ile sağlanmaktadır. Araştırmalar, günümüzün %50 ile %80'lik bölümünün iletişim kurarak geçtiğini; iletişim kurma zamanımızın ortalama %45'ini dinleyerek, %30'unu konuşarak, %16'sını okuyarak, %9'unu ise yazarak geçirdiğimizi ortaya koymaktadır (Nalıncı, 2000: 130). Rankin'e (1930) göre günlük yaşamda dinlemeye %42, konuşmaya %32, okumaya %15 ve yazmaya %11'lik oran ayrılmaktadır. Burley-Allen'e (1995) göre bu oran %40 dinleme, %35 konuşma, %16 okuma ve %9 yazma şeklindedir. Bu veriler göz önünde bulundurulursa konuşmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Konuşmanın iletişimdeki öneminin yanı sıra eğitimde de oldukça önemi bulunmaktadır.

Her beceri gibi konuşma becerisi de eğitimle gelişir (Kurudayıoğlu, 2003:294). Dört temel becerinin yapı taşlarından biri olan konuşma becerisi, ilköğretim birinci kademe ve ikinci kademe eğitim olarak verilmektedir. Bu yüzden konuşma becerisinin Türkçe Öğretim Programları'nda yeri önemlidir. 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na göre "konuşma kurallarını uygulama", "sesini ve beden dilini etkili kullanma", "hazırlıklı konuşmalar yapma", "kendi konuşmasını değerlendirme", "kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma" amaçları altında kazanımlar bulunmaktadır. 2015, 2017 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programlarında konuşma genel ve özel amaçlar içinde yer almıştır. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda da özel amaçlar kısmında konuşma becerisine ve eğitimine dönük amaçlara yer verilmiştir. Dolayısıyla Türkçe eğitiminde konuşma becerisinin geliştirilmesi öncelikli amaçlar arasında yer almaktadır. Konuşma becerisi geliştirilirken aynı zamanda öğrencilerin beden dilini etkili bir şekilde kullanmaları istenmiştir.

Sözsüz iletişimin en temel unsuru olan beden dili; jest, mimik ve vücut hareketleri ile gerçekleştirilen iletişim şeklidir (İpek, 2017: 487). Beden dili; mimik, baş, el, kol ve beden diğer kısımlarıyla yapılan ve sözlü iletiyi destekleyen değerler bütünüdür. İnsanlar; konuşmanın dışında elleriyle, kollarıyla, bedensel duruşları ve hareketleri aracılığıyla da duygularını, düşüncelerini, isteklerini, ihtiyaçlarını ve ruhsal zenginliklerini başka insanlarla paylaşırlar (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2020:9). Beden dili, insanın kendini ifade etme sürecinde sözcüklerden önce gelmektedir. Birey dilini bilmediği, anlamadığı bir ortamda bulunduğu bireyin iletişim kurma yolu beden dili aracılığıyla gerçekleşmektedir.

Günümüzde birçok ortamda birey diğer insanlarla karşılaştığında konuşmadan önce beden dili devreye girer ve adeta konuşmanın bir ön hazırlık evresi işlevini yerine getirir (Balaban, 2014:93). Beden dilinin verdiği ipuçları sayesinde konuşucu hakkında ön izlenimler elde edilmektedir. Bu ön izlenimlere dayanarak konuşmanın yapısı hakkında bilgi sahibi olunabilmektedir. Ayrıca konuşma

esnasında gösterilen beden dili de konuşucunun duygu ve düşünceleri hakkında bilgi vermektedir. Arıkan'a (2005) göre insanlar birbirleri ile karşılaştıklarında, ilk 30 saniye ile 3 dakika arasında karşısındaki insan hakkında bir fikre varırken ne konuşulduğu değil nasıl konuşulduğu etkili olmaktadır. Genç'er'e (2020) göre Albert Mehrabian, iletişim sürecinde beden dilinin %55, ses tonunun %38, sözcüklerin ise %7 oranında etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu yüzden iletişim esnasında sözcüklerden ve ses tonundan çok, beden dili ile verilen mesajlar etkilidir.

Her insan çevresine duruşu ya da hareketleri ile tepki ya da refleksleri ile etki eder. Esas itibarı ile insan, birincil olarak beden dili ile iletişime geçer. Daha sonra da bu dili sözel dilini desteklemek amacıyla kullanır. Bu dil onun ifadelerini vurgulamada, somutlaştırmada yardımcıdır (Çalışkan ve Yeşil, 2005: 200). Beden dili istemli ve istemsiz şekilde kullanılmaktadır. Beden dilinin irade dışında dışa vurulması istemsiz beden dilini oluşturmaktadır. İletişimde ise esasen istemli beden dili kullanılmaktadır. Kişi başını, gözlerini, ellerini, kollarını, bacaklarını farklı şekillere sokarak kendisini ifade eder, iletişim kurar. Konuşmada istemli beden dilini kullanmanın yanında istemsiz beden dilini de kontrol altında tutmak önem taşır (Topçuoğlu Ünal ve Özden, 2015: 98). İletişimde bu kadar önem arz eden beden dilinin, karşımızdakini insanı daha iyi anlamak; kendimizi de daha iyi anlatmak için bilinmesi, doğru ve etkin kullanılması gerekmektedir.

Anlama ve anlatma ilişkisiyle oluşan iletişim, gerekli olduğundan eğitimde de kullanılmaktadır. Beden dili, iletişimin ayrılmaz bir parçası olduğu için konuşma eğitiminde de etkin bir rol almaktadır. Konuşma eğitiminde; beden dilinin kullanımı öğrencilerin dili kullanma ve öğrenme ilgilerini destekler ve artırır (Benzer, 2015: 34). Bu nedenle öğrencilerin konuşmalarında beden dilini kullanması kendilerini daha iyi ifade etmelerini sağlamaktadır.

Balaban'a (2014) göre insanlar duygularını, hislerini, ruh hallerini dışa vururken kullandığı en etkili unsur şüphesiz ki beden dilidir. Bu dil jest ve mimiklerin kullanımından oluşmaktadır. Türkçe Sözlük'te jest, herhangi bir şeyi açıklamak için genellikle el, kol ve baş ile yapılan içgüdüsel veya iradeli hareket olarak tanımlanmıştır (TDK, 2011). Mimik ise Türkçe Sözlük'te yüz, el, kol hareketleriyle düşüncüyü anlatma sanatı olarak tanımlanmıştır (TDK, 2011). Yüz kaslarının konuşmada anlatım amacıyla kullanılması mimikleri; ellerin, kolların, ayakların, bacakların ve bedeninin kullanılması da jestleri oluşturmaktadır.

Jestler ve mimikler "esas" ve "ikincil" olarak ikiye ayrılmaktadır. Esas jestler, anlatım esnasında duyguları, düşünceleri desteklemek, güçlendirmek için kullanılan planlanmış, programlanmış bir mesaj içeren jestlerdir. Konuşurken baş sallama, göz kırpma, kol açma gibi jestler esas jestlerdir. İkincil jestler ise, kişinin doğal olarak kullandığı, refleks şeklinde ortaya çıkan anlatıma katkıda bulunmayan jestlerdir. Birden gelen hapsirme, esneme ikincil jestler arasında görülmektedir.

Zıllıoğlu'na (2007) göre beden dilinde mimiklerden sonra en fazla kullanılan jestler el ve kol hareketleridir. Çizgi dizilerde de beden dili yansıtılırken önemli ölçüde jestlerden yararlanılmıştır. Alanyazında, konuşma becerisi içinde beden dilinin ve bilhassa jestlerin önemine değinilmesine rağmen el, kol ve parmak hareketleri incelenerek iletişimdeki anlamlarıyla ortaya çıkarılmamıştır. Böyle bir çalışmanın eksikliğinden dolayı Keloğlan Masalları çizgi dizisindeki el, kol ve parmak hareketleri incelenerek konuşma becerisindeki el ve kol hareketlerinin yeri ve ne gibi anlamlara geldiği açıklanmak istenmiştir. Bu çalışmanın amacı, TRT Çocuk kanalının yayınladığı Keloğlan Masalları çizgi dizisindeki Keloğlan karakterini jestler yani el, parmak ve kol hareketleri bakımından incelemektir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, TRT Çocuk kanalının yayınlamış olduğu Keloğlan Masalları çizgi dizisinde Keloğlan karakterini beden dili bağlamında el, kol ve parmak açısından incelemek için nitel araştırma deseninde oluşturulmuştur. Nitel araştırma, bütüncül bir disiplinler arası bakış açısını benimseyen, yorumlayıcı yaklaşımla araştırma problemini ele alan bir yöntemdir. Araştırmada yer alan olay ya da olguların kendi bağlamında ele alınarak ve anlam yüklenerek yorumlanmasıdır. Nitel araştırma, insanın kendi sınırlarını çözmek ve kendi çabasıyla biçimlendirdiği toplumsal sistemlerin derinliklerini keşfetmek üzere geliştirdiği bilgi üretme yollarından birisidir (Özdemir, 2010: 326).

Çalışma Kaynağı

Çalışma kaynağı TRT Çocuk kanalının yayınladığı Keloğlan Masalları çizgi dizisinin birinci sezonunun ilk beş bölümüdür. Keloğlan Masalları çizgi dizisi 2 sezon ve toplam 65 bölümden oluşmaktadır. Keloğlan karakterinin el, kol ve parmak hareketlerinin ayrıntılı incelenebilmesi için örneklem alma yoluna gidilerek incelenecek bölümler birinci sezonun ilk beş bölümü olarak sınırlandırılmıştır. Bölümlerde karakter sayısı çok olduğu için sadece Keloğlan karakteri incelenmiştir. Bu bölümlere trtizle.com adresinden ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada belgesel tarama yöntemi kullanılarak veriler toplanmıştır. Belgelerin incelenip veri toplamada kullanılmasına belgesel tarama denilmektedir. Var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya belgesel tarama denir ve bu belli bir amaca dönük olarak, kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar (Karasar, 2012: 183). Çizgi dizinin beş bölümü el, kol ve parmak temalarını içeren "Beden Dili Kriterleri Formu" oluşturularak incelenmiştir. Literatür taraması yapıldıktan sonra el, kol ve parmak temaları için hangi hareketlerin olduğu ve ne gibi anlamlara geldiği ortaya çıkarılmıştır. Tespit edilen el, kol ve parmak hareketleri formun kriterlerini oluşturduğu için formda her bölüm için "Hangi el hareketleri bulunmaktadır ve kaç tanedir?", "Hangi kol hareketleri bulunmaktadır ve kaç tanedir?" ve "Hangi parmak hareketleri bulunmaktadır ve kaç tanedir?" soruları yer almıştır.

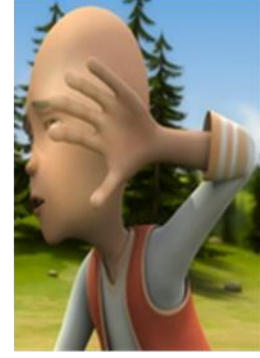
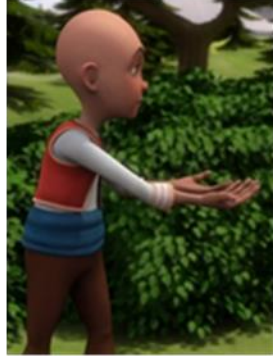
Çalışmanın geçerliliği için alanyazın taraması yapılmış ve bulgular, elde edilen bilgilerle karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Doğruluğu tespit edilen hareketler formda değerlendirilirken anlamı olmayan hareketler forma dahil edilmemiştir. Ayrıca alanyazın taraması sırasında karşılaşılmayan ama Keloğlan karakterinin çizgi dizide kullandığı anlamlı mesaj içeren hareketler forma eklenmiştir. Güvenilirlik açısından uzman incelemesi yapılmıştır. Uzman araştırmacıya önerilerde bulunarak araştırma sürecinin güvenilir olmasına katkıda bulunur (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışmanın güvenilirliği açısından her bölüm 3 alan uzmanı tarafından izlenerek detaylı bir şekilde incelenmiş ve bulguların doğruluğu kontrol edilmiştir. Üç incelemede de aynı sonuçlar elde edildiği için oluşturulan formun geçerli ve güvenilir olduğu görüşüne varılmıştır.

Verilerin Analizi

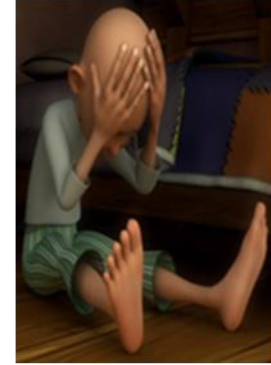
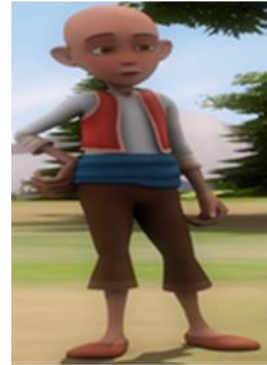
Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek,

2003). Keloğlan Masalları çizgi dizisinin birinci sezonundaki ilk beş bölüm tek tek izlenerek anlamlı jestler olan esas jestler incelenmiştir. Anlamlı olmayan ikincil jestler incelemeye dahil edilmemiştir. Her bölüm el, kol ve parmak hareketlerinin tespiti için ayrıntılı izlenmiştir. Öncelikle el hareketleri daha sonra sırasıyla kol ve parmak hareketleri tespit edilerek temalarına göre sınıflandırılmıştır. Tespit edilen hareketler üç alan uzmanı tarafından kontrol edilerek karşılaştırılmış ve nihai sonuçlara ulaşılmıştır. Temalara göre tespit edilen hareketlerin görselleri şu şekildedir:

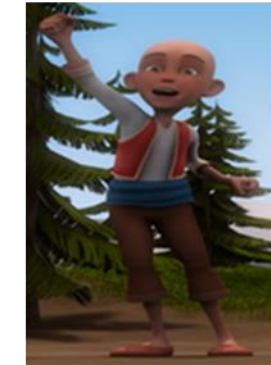
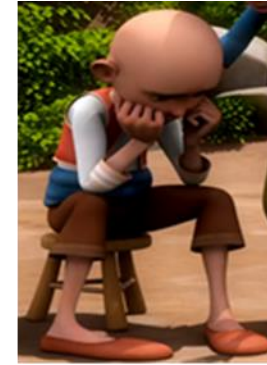
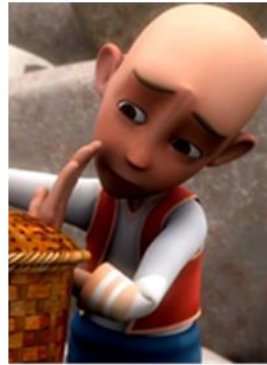
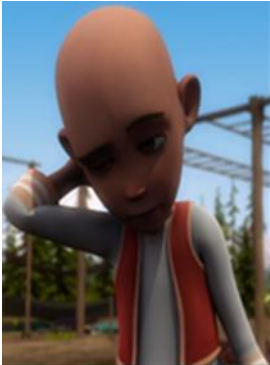
Şekil 1. Kendine güven Şekil 2. İletişime açık Şekil 3. İletişime kapalı Şekil 4. Engelleme, sakınma

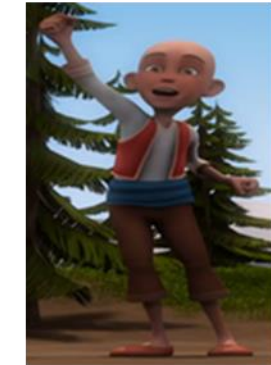
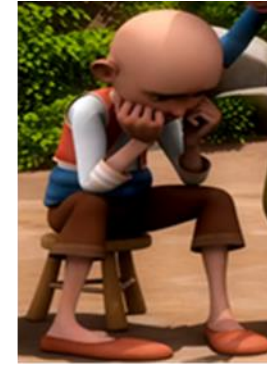
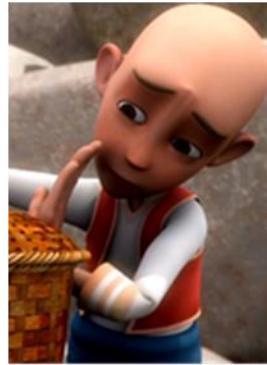
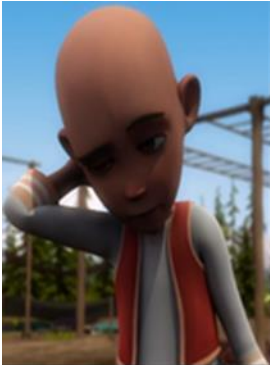
Şekil 5. Sevinme Şekil 6. Tamamı, hepsi Şekil 7. Meydan okuma Şekil 8. Dertli, sıkıntılı

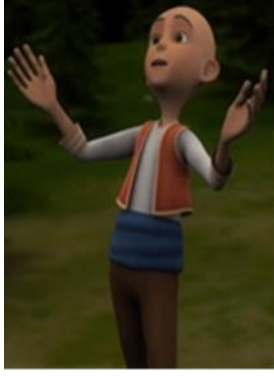

Şekil 9. Tereddüt Şekil 10. Dedikodu Şekil 11. Can sıkıntısı Şekil 12. Başarı, zafer, güç

Şekil 13. Dua-yakarış bilinmiyor Şekil 14. Korku-endişe Şekil 15. Seslenme Şekil 16. Cevap

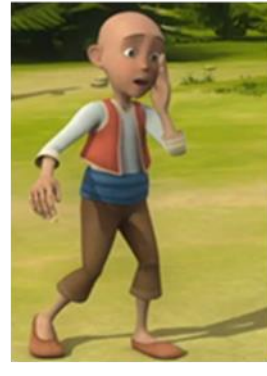

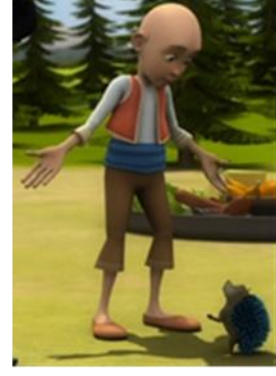
Şekil 17. El sallama

Şekil 18. Üzgün

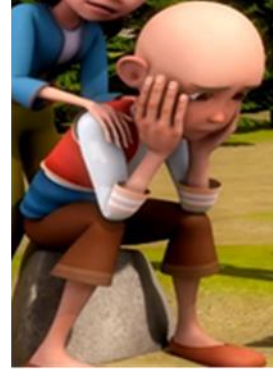
Şekil 19. Hayal kurma

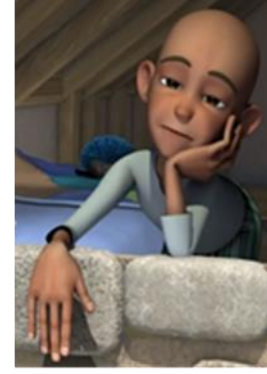
Şekil 20. Yumruk sallama

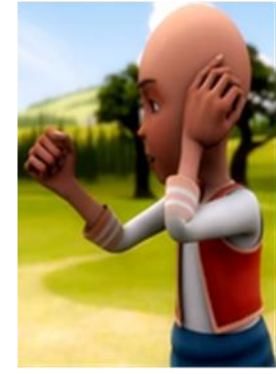
Şekil 21. Baş kaşıma

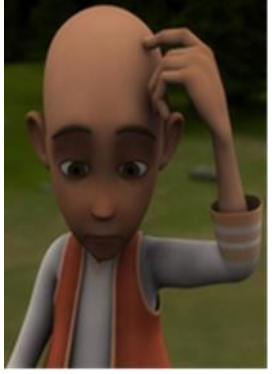
Şekil 22. Hayır işareti

Şekil 23. Otorite-güç

Şekil 24. Elindekini ver!

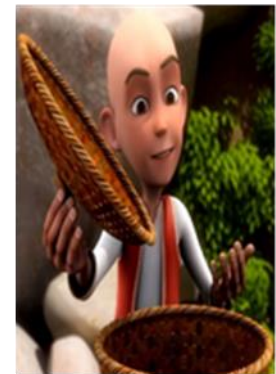
Şekil 25. Haydi!

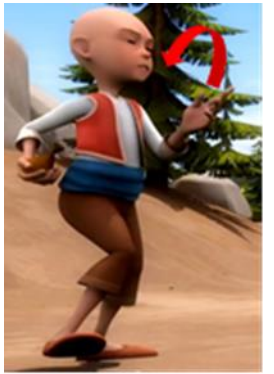
Şekil 26. İşte anlamında gösterme

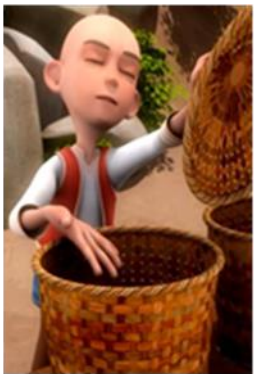
Şekil 27. Düşünme-karar verme

Şekil 28. İkaz etme

Şekil 29. Lezzetli işareti

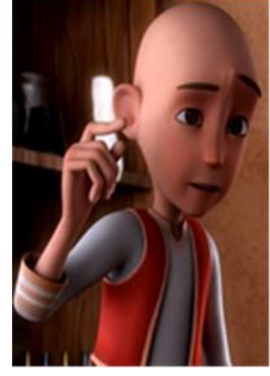
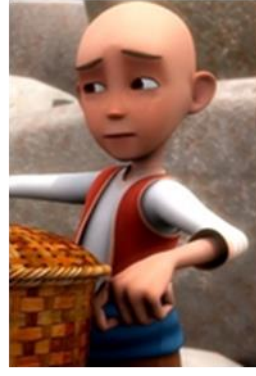
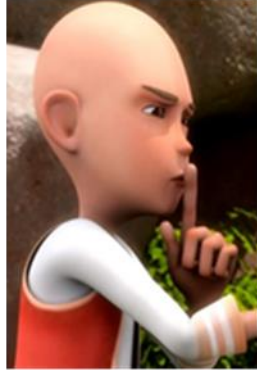
Şekil 30. Sus işareti

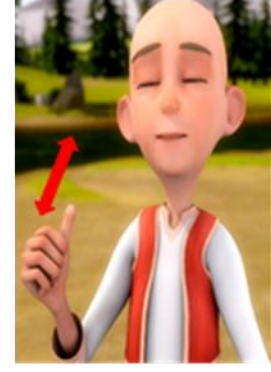
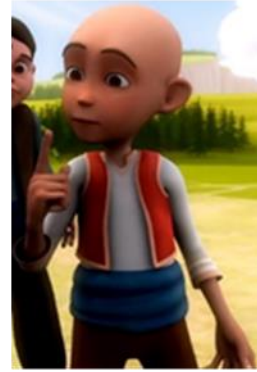
Şekil 31. Bir nesneyi tıklatma

Şekil 32. Küçük, minicik

Şekil 33. İşaret parmağıyla işaret etme Şekil 34. Bir sayısı Şekil 35. İki sayısı Şekil 36. Başparmakla işaret etme

Şekil 37. Eli-elleri bedeninin arkasına saklama Şekil 38. Sesi yükselt anlamında elleri yukarı kaldırma

Bulgular

Bu bölümde, Keloğlan Masalları çizgi dizisinin el, kol ve parmak hareketleri bakımından incelenen beş bölümüne ait bulgu tablolarına yer verilmiştir.

1. Bölüme Ait Bulgular

Tablo 1. 1. Bölümün El, Kol ve Parmak Hareketlerinin Frekans ve Yüzdeler Dağılımı

Kollar	f	%	Eller	f	%	Parmaklar	f	%
Bedenden uzakta kollar (kendine güven)	4	26,67	Hayal kurma (el açık şekilde yüzde ve baş eğik)	1	9,10	İşaret etme (işaret parmağıyla)	1	50
İletişime açık (kollar bedenden uzakta avuç içi açık)	8	53,33	Hayır işareti (itiraz)	1	9,10	İşaret etme (başparmakla)	1	50
Engelleme, sakınma (eller uzakta yüze doğru ve avuç içi açık)	3	20	Tereddüt (el boyunda veya başta)	1	9,10			
			El sallama	1	9,10			
			Cevap bilinmiyor	2	18,15			
			Sesini duyurma (seslenme)	2	18,15			
			Düşünme-Karar verme	1	9,10			
			Baş kaşıma (emin olamama)	1	9,10			
			Yumruk sallama (sinirlilik, tehdit)	1	9,10			
Toplam	15	100		11	100		2	100

Tablo 1'e göre Keloğlan karakteri 4 kendine güven, 8 iletişime açık, 3 engelleme-sakınma olmak üzere toplam f(15) kol hareketi kullanmıştır. Kol hareketleri arasından 1. bölümde %53,33 oranıyla en çok iletişime açık hareketi kullanılmıştır. Eller bakımından incelendiğinde 1 hayal kurma, 1 hayır işareti, 1 tereddüt, 1 el sallama, 2 cevap bilinmiyor, 2 sesini duyurma, 1 düşünme-karar verme, 1 baş kaşıma, 1 yumruk sallama hareketi olmak üzere toplam f(11) el hareketi kullanmıştır. El hareketleri arasından bu bölümde %18,15 oranıyla en çok kullanılan hareketler, cevap bilinmiyor ve sesini duyurma hareketleridir. Parmaklar bakımından incelendiğinde Keloğlan bu bölümde 1 işaret parmağıyla işaret etme, 1 başparmakla işaret etme olmak üzere sadece f(2) parmak hareketi kullanmıştır. 1. bölüm bulgu tablosu genel olarak incelendiğinde ise en çok kullanılan hareket kategorisinin kollar olduğu görülmektedir. Kollardan sonra daha fazla kullanılan hareket kategorisi ellerdir. En az kullanılan hareketler ise parmaklardır.

2. Bölüme Ait Bulgular

Tablo 2. 2. Bölümün El, Kol ve Parmak Hareketlerinin Frekans ve Yüzdeler Dağılımı

Kollar	f	%	Eller	f	%	Parmaklar	f	%
Bedenden uzakta kollar (kendine güven)	4	36,36	Hayır işareti (itiraz)	1	8,33	İşaret etme (işaret parmağıyla)	1	50
İletişime açık (kollar bedenden uzakta avuç içi açık)	7	63,64	Baş kaşıma (emin olamama)	1	8,33	İşaret etme (başparmakla)	1	50
			Başarı, Zafer, Güç (eli yumruk yapıp kaldırma)	3	25			
			Düşünme-Karar verme	1	8,33			
			Cevap bilinmiyor	2	16,675			
			Eller-El belde (meydan okuma)	2	16,675			
			Tereddüt (el boyunda veya başta)	1	8,33			
			El sallama	1	8,33			
Toplam	11	100		12	100		2	100

Tablo 2'ye göre Keloğlan karakteri 4 kendine güven, 7 iletişime açık olmak üzere toplam f(11) kol hareketi kullanmıştır. Kol hareketleri arasından 2. bölümde %63,64 oranıyla en çok iletişime açık hareketi kullanılmıştır. Eller bakımından incelendiğinde 1 hayır işareti, 1 baş kaşıma, 3 başarı-zafer-güç, 1 düşünme-karar verme, 2 cevap bilinmiyor, 2 meydan okuma, 1 tereddüt, 1 el sallama hareketi olmak üzere toplam f(12) el hareketi kullanmıştır. El hareketleri arasından 2. bölümde %25 oranıyla en çok kullanılan hareket, başarı-zafer-güç hareketidir. Parmaklar bakımından incelendiğinde Keloğlan bu bölümde 1 işaret parmağıyla işaret etme, 1 başparmakla işaret etme olmak üzere sadece f(2) parmak hareketi kullanmıştır. 2. bölüm bulgu tablosu genel olarak incelendiğinde ise en çok kullanılan hareket kategorisinin eller olduğu görülmektedir. Ellerden sonra en fazla kullanılan hareket kategorisi kollarıdır. En az kullanılan hareketler ise parmaklardır.

3. Bölüme Ait Bulgular

Tablo 3. 3. Bölümün El, Kol ve Parmak Hareketlerinin Frekans ve Yüzdeler Dağılımı

Kollar	f	%	Eller	f	%	Parmaklar	f	%
Bedenden uzakta kollar (kendine güven)	4	28,57	Düşünme-Karar verme	2	8,69	İşaret etme (işaret parmağıyla)	1	33,33
İletişime açık (kollar bedenden uzakta avuç içi açık)	8	57,14	Eller-El belde (meydan okuma)	1	4,35	Lezzetli	1	33,33
İletişime kapalı (kol kavuşturmak)	1	7,145	El sallama	1	4,35	Sus işareti	1	33,33
Engelleme, sakınma (eller uzakta yüze doğru ve avuç içi açık)	1	7,145	Dua, Yakarış	2	8,69			
			Dertli, Sıkıntılı (iki el başta)	4	17,39			
			Tereddüt (el boyunda veya başta)	1	4,35			
			Sesini duyurma(seslenme)	1	4,35			
			Cevap bilinmiyor	9	39,13			
			Baş kaşıma (emin olamama)	1	4,35			
Korku-Endişe	1	4,35						
Toplam	14	100		23	100		3	100

Tablo 3'e göre Keloğlan karakteri 4 kendine güven, 8 iletişime açık, 1 iletişime kapalı, 1 engelleme-sakınma olmak üzere toplam f(14) kol hareketi kullanmıştır. Kol hareketleri arasından 3. bölümde %57,14 oranıyla en çok iletişime açık hareketi kullanılmıştır. Eller bakımından incelendiğinde 2 düşünme-karar verme, 1 meydan okuma, 1 el sallama hareketi, 2 dua-yakarış, 4 dertli-sıkıntılı, 1 tereddüt, 1 sesini duyurma, 9 cevap bilinmiyor, 1 baş kaşıma, 1 korku-endişe olmak üzere toplam f(23) el hareketi kullanmıştır. El hareketleri arasından 3. bölümde %39,13 oranıyla en çok kullanılan hareket, cevap bilinmiyor hareketidir. Parmaklar bakımından incelendiğinde Keloğlan bu bölümde 1 işaret parmağıyla işaret etme, 1 lezzetli işareti, 1 sus işareti olmak üzere f(3) parmak hareketi kullanmıştır. 3. bölüm bulgu tablosu genel olarak incelendiğinde ise en çok kullanılan hareket kategorisinin eller olduğu görülmektedir. Ellerden sonra en fazla kullanılan hareket kategorisi kollardır. En az kullanılan hareketler ise parmaklardır.

4. Bölüme Ait Bulgular

Tablo 4. 4. Bölümün El, Kol ve Parmak Hareketlerinin Frekans ve Yüzdeler Dağılımı

Kollar	f	%	Eller	f	%	Parmaklar	f	%
Bedenden uzakta kollar (kendine güven)	11	64,70	Tereddüt (el boyunda veya başta)	2	9,52	İşaret etme (işaret parmağıyla)	5	55,55
İletişime açık (kollar bedenden uzakta avuç içi açık)	4	23,52	Cevap bilinmiyor	5	23,80	İşaret etme (başparmakla)	2	22,22
İletişime kapalı (kol kavuşturmak)	1	5,89	Yumruk sallama (sinirlilik, tehdit)	2	9,52	Bir adet anlamında sayı belirtme (işaret parmağıyla)	1	11,11
Eli-Elleri bedenine arkasına saklama (bir şeyler gizleme)	1	5,89	Eller-El belde (meydan okuma)	2	9,52	İşaret parmağın sallanması (ikaz)	1	11,11
			Ellerin arkadan bağlanması (otorite, güç)	1	4,80			
			Dertli, Sıkıntılı (iki el başta)	3	14,28			
			Üzgün (ellerini yüzüne kapama)	3	14,28			
			Başarı, Zafer, Güç (eli yumruk yapıp kaldırma)	3	14,28			
Toplam	17	100		21	100		9	100

Tablo 4'e göre Keloğlan karakteri 11 kendine güven, 4 iletişime açık, 1 iletişime kapalı, 1 eli-elleri bedenine arkasına saklama olmak üzere toplam f(17) kol hareketi kullanmıştır. Kol hareketleri arasında 4. bölümde %64,70 oranıyla en çok kendine güven hareketi kullanılmıştır. Eller bakımından incelendiğinde 2 tereddüt, 5 cevap bilinmiyor, 2 yumruk sallama (sinirlilik, tehdit), 2 meydan okuma, 1 otorite-güç, 3 dertli-sıkıntılı, 3 üzgün, 3 başarı-zafer-güç olmak üzere toplam f(21) el hareketi kullanmıştır. El hareketleri arasında 4. bölümde %23,80 oranıyla en çok kullanılan hareket, cevap bilinmiyor hareketidir. Parmaklar bakımından incelendiğinde Keloğlan bu bölümde 5 işaret parmağıyla işaret etme, 2 başparmakla işaret etme, 1 bir adet anlamında sayı belirtme, 1 ikaz olmak üzere toplam f(9) parmak hareketi kullanmıştır. Parmak hareketleri arasında 4. bölümde %55,55 oranıyla en çok işaret parmağıyla işaret etme hareketi kullanılmıştır. 4. bölüm bulgu tablosu genel olarak incelendiğinde ise en çok kullanılan hareket kategorisinin eller olduğu görülmektedir. Ellerden sonra en fazla kullanılan hareket kategorisi kollarıdır. En az kullanılan hareketler ise parmaklardır.

5. Bölüme Ait Bulgular

Tablo 5. 5. Bölümün El, Kol ve Parmak Hareketlerinin Frekans ve Yüzdeler Dağılımı

Kollar	f	%	Eller	f	%	Parmaklar	f	%
Bedenden uzakta kollar (kendine güven)	24	57,14	Eller-El belde (meydan okuma)	6	27,27	Bir adet anlamında sayı belirtme (işaret parmağıyla)	1	7,144
Sesi yükselt anlamında elleri yukarı kaldırma	1	2,38	Sesini duyurma(seslenme)	1	4,54	İşaret etme (işaret parmağıyla)	9	64,28
İletişime açık (kollar bedenden uzakta avuç içi açık)	15	35,71	İşte anlamında elle gösterme	7	31,81	Sus işareti	1	7,144
İletişime kapalı (kol kavuşturmak)	1	2,38	Dedikodu	1	4,54	Bir nesneyi tıklatma	1	7,144
Sevinme-Yaşasın! (Elleri yumruk yapıp kolları yukarı kaldırma)	1	2,38	Yumruk sallama (sinirlilik, tehdit)	1	4,54	İki adet anlamında sayı belirtme	1	7,144
			Can sıkıntısı	1	4,54	Küçük, minicik anlamında gösterme	1	7,144
			Cevap bilinmiyor	1	4,54			
			Tamamı, hepsi anlamında işaret etme	1	4,54			
			Haydi! (harekete davet)	1	4,54			
			Tereddüt (el boyunda veya başta)	1	4,54			
			Elindekini ver!	1	4,54			
Toplam	42	100		22	100		14	100

Tablo 5'e göre Keloğlan karakteri 24 kendine güven, 1 sesi yükselt anlamında elleri yukarı kaldırma, 15 iletişime açık, 1 iletişime kapalı, 1 sevinme- yaşasın olmak üzere toplam f(42) kol hareketi kullanmıştır. Kol hareketleri arasından 5. bölümde %57,14 oranıyla en çok kendine güven hareketi kullanılmıştır. Eller bakımından incelendiğinde 6 meydan okuma, 1 sesini duyurma, 7 işte anlamında elle gösterme, 1 dedikodu, 1 yumruk sallama (sinirlilik, tehdit), 1 can sıkıntısı, 1 cevap bilinmiyor, 1 tamamı, hepsi anlamında işaret etme, 1 haydi (harekete davet), 1 tereddüt, 1 elindekini ver olmak üzere toplam f(22) el hareketi kullanmıştır. El hareketleri arasından 5. bölümde %31,81 oranıyla en çok kullanılan hareket, işte anlamında elle gösterme hareketidir. Parmaklar bakımından incelendiğinde Keloğlan bu bölümde 1 bir adet anlamında sayı belirtme, 9 işaret parmağıyla işaret etme, 1 sus işareti, 1 bir nesneyi tıklatma, 1 iki adet anlamında sayı belirtme, 1 küçük, minicik anlamında gösterme olmak

üzere toplam f(14) parmak hareketi kullanmıştır. Parmak hareketleri arasından 5. bölümde %64,28 oranıyla en çok işaret parmağıyla işaret etme hareketi kullanılmıştır. 5. bölüm bulgu tablosu genel olarak incelendiğinde ise en çok kullanılan hareket kategorisinin kollar olduğu görülmektedir. Kollardan sonra en fazla kullanılan hareket kategorisi ellerdir. En az kullanılan hareketler ise parmaklardır.

6. İncelenen Beş Bölüme Ait Genel Bulgular

Tablo 6. Beş Bölümdeki Tüm El, Kol ve Parmak Hareketlerinin Frekans ve Yüzdeler Dağılımı

Kollar	f	%	Eller	f	%	Parmaklar	f	%
Bedenden uzakta kollar (kendine güven)	47	48,95	Cevap bilinmiyor	19	21,35	İşaret etme (işaret parmağıyla)	17	56,66
İletişime açık (kollar bedenden uzakta avuç içi açık)	39	40,62	Eller-El belde (meydan okuma)	11	12,35	İşaret etme (başparmakla)	4	13,33
Engelleme, sakınma (eller uzakta yüze doğru ve avuç içi açık)	4	4,16	Dertli, Sıkıntılı (iki el başta)	7	7,86	Bir adet anlamında sayı belirtme (işaret parmağıyla)	2	6,66
İletişime kapalı (kol kavuşturmak)	3	3,125	İşte anlamında elle gösterme	7	7,86	Sus işareti	2	6,66
Eli-Elleri bedeninin arkasına saklama (bir şeyler gizleme)	1	1,04	Tereddüt (el boyunda veya başta)	6	6,74	İşaret parmağın sallanması (ikaz)	1	3,33
Sesi yükselt anlamında elleri yukarı kaldırma	1	1,04	Başarı, Zafer, Güç (eli yumruk yapıp kaldırma)	6	6,74	Lezzetli	1	3,33
Sevinme-Yaşasın! (Elleri yumruk yapıp kolları yukarı kaldırma)	1	1,04	Düşünme-Karar verme	4	4,50	Bir nesneyi tıklatma	1	3,33
			Yumruk sallama (sinirlilik, tehdit)	4	4,50	İki adet anlamında sayı belirtme	1	3,33
			Sesini duyurma(seslenme)	4	4,50	Küçük, minicik anlamında gösterme	1	3,33
			El sallama	3	3,37			
			Üzgün (ellerini yüzüne kapama)	3	3,37			
			Baş kaşıma (emin olamama)	3	3,37			

Dua, Yakarış	2	2,25		
Hayır işareti (itiraz)	2	2,25		
Dedikodu	1	1,12		
Can sıkıntısı	1	1,12		
Korku-Endişe	1	1,12		
Hayal kurma (el açık şekilde yüzde ve baş eğik)	1	1,12		
Ellerin arkadan bağlanması (otorite, güç)	1	1,12		
Elindekini ver!	1	1,12		
Tamamı, hepsi anlamında işaret etme	1	1,12		
Haydi! (harekete davet)	1	1,12		
Toplam	96	100	89	100
				30 100

Tablo 6'ya göre Keloğlan karakteri incelenen beş bölümde 47 kendine güven, 39 iletişime açık, 4 engelleme-sakınma, 3 iletişime kapalı, 1 eli-elleri bedenine arkasına saklama, 1 sesi yükselt anlamında elleri yukarı kaldırma, 1 sevinme- yaşasın olmak üzere toplam f(96) kol hareketi kullanılmıştır. İncelenen beş bölümde kol hareketleri arasından %48,95 oranıyla en çok kendine güven hareketi kullanılmıştır. Daha sonra en fazla kullanılan kol hareketi %40,62 oranıyla iletişime açık hareketi olmuştur. Eller bakımından incelendiğinde 19 cevap bilinmiyor, 11 meydan okuma, 7 dertli-sıkıntılı, 7 işte anlamında elle gösterme, 6 tereddüt, 6 başarı-zafer-güç, 4 düşünme-karar verme, 4 yumruk sallama (sinirlilik, tehdit), 4 sesini duyurma, 3 el sallama, 3 üzgün, 3 baş kaşıma, 2 dua- yakarış, 2 hayır işareti, 1 dedikodu, 1 can sıkıntısı, 1 otorite-güç, 1 elindekini ver, 1 tamamı, hepsi anlamında işaret etme, 1 haydi (harekete davet) olmak üzere toplam 89 el hareketi kullanılmıştır. İncelenen beş bölümde el hareketleri arasından %21,35 oranıyla en çok kullanılan hareket, cevap bilinmiyor hareketidir. Daha sonra en fazla kullanılan el hareketi %12,35 oranıyla meydan okuma hareketi olmuştur. Parmaklar bakımından incelendiğinde Keloğlan beş bölümde 17 işaret parmağıyla işaret etme, 4 başparmakla işaret etme, 2 bir adet anlamında sayı belirtme, 2 sus işareti, 1 ikaz, 1 lezzetli, 1 bir nesneyi tıklatma, 1 iki adet anlamında sayı belirtme, 1 küçük, minicik anlamında gösterme olmak üzere toplam 30 parmak hareketi kullanılmıştır. İncelenen beş bölümde parmak hareketleri arasından %56,66 oranıyla en çok işaret parmağıyla işaret etme hareketi kullanılmıştır. Daha sonra en fazla kullanılan parmak hareketi %13,33 oranıyla başparmakla işaret etme hareketi olmuştur. İncelenen beş bölüme ait genel bulgu tablosu incelendiğinde toplam f(215) hareket bulunmaktadır. En çok kullanılan hareket kategorisinin kollar olduğu görülmektedir. Toplam f(96) kol hareketi bulunmaktadır. Kollardan sonra en fazla kullanılan hareket kategorisi ellerdir. Toplam f(89) el hareketi bulunmaktadır. En az kullanılan hareketler ise parmaklardır. Toplam f(30) parmak hareketi bulunmaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

TRT Çocuk kanalının yayımladığı Keloğlan Masalları çizgi dizisindeki Keloğlan karakterinin el, parmak ve kol hareketleri bakımından incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada en fazla kol hareketlerinin kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Daha sonra sırasıyla el ve parmak hareketleri gelmektedir. Jestler konuşmayı destekleyen önemli beden hareketlerindedir. Yapılan çalışmada Keloğlan en fazla kol hareketlerini kullandığı için Keloğlan karakterinin konuşmalarını en çok kol hareketleri desteklemiştir. İzgören'in (2010) yapmış olduğu çalışmada ellerin düşünceleri ifade etmede en güçlü destekleyici olduğu belirtilmiştir. Belirtilen bu ifade Keloğlan karakterinin konuşmalarını en çok kol hareketleri desteklediği için yapılan çalışmayla uyumsuzdur. Navarro (2015) çalışmasında beden dilinin gözlemlenmesinde kollara gereken önemin verilmediğini, sözel olmayan davranışları okumaya çalışırken genellikle yüze ve ellere dikkat edildiğini dile getirmiştir. Fakat güven, güvensizlik ve diğer duygulara ait işaretlerin iletilmesinde kol hareketlerinin çok etkili iletkenler olduğunu düşünmektedir. Navarro'nun belirttiği bu düşünce çalışmayı desteklemektedir.

Keloğlan karakteri, kol hareketleri bakımından incelendiğinde "kendine güven, iletişime açık, engelleme-sakınma, iletişime kapalı, eli-elleri bedenine arkasına saklama, sesi yükselt anlamında elleri yukarı kaldırma, sevinme-yaşasın" hareketleri bulunmuştur. Çalışmada Keloğlan'ın kollarını bedenden uzakta kullanması kendine güven olarak tespit edilmiştir. Gülenç (2017) kendini ifade etmede zorluk çekmeyen kişilerin kollarını bedenlerinden daha uzakta konumlandıklarını belirtmiştir. Aynı şekilde Baltaş ve Baltaş'ın (2016) yapmış olduğu çalışmada da politikacıların konuşmalarında kollarını bedenlerinden daha uzakta kullandıklarını dile getirmiştir. Gülenç'in çalışması ile Baltaş ve Baltaş'ın çalışması konuşma esnasında kendine güvenme bulgusunu destekler niteliktedir.

Çalışmanın kol hareketleri bulgularında iletişime açık ve iletişime kapalı hareketleri bulunmaktadır. Özer'e (2000) göre kolların göğüs üzerinde kenetlenmesi yani kol kavuşturmak, kişinin başka bir görüşe kapalı olduğunu; kolların iki yana açık durması ise kişinin karşı görüşe açık olduğunu ifade etmektedir. Baltaş ve Baltaş'ın (2016) yapmış olduğu çalışmada da kolları kavuşturmak insanların iletişim içerisinde buldukları diğer kişilerle aynı görüşü paylaşmadığı durumlarda kullandıklarından söz etmektedir. İki çalışma da iletişime açık ve iletişime kapalı bulgularını desteklemektedir fakat iletişime açık kollarda aynı zamanda avuç içlerinin de açık olması gerekmektedir. Bu bakımdan Özer'in çalışmasında "avuç içinin açık olması" hususuna değinilmemiştir.

Eller, beden dilinin ifade edilmesinde kolları destekler niteliktedir. Bu nedenle kol hareketleri ve el hareketleri tamamen birbirinden ayrılmamaktadır. Fakat ifade bakımından eller ağır bastığında o hareketler el hareketleri olarak değerlendirilmektedir. Keloğlan karakteri el hareketleri bakımından incelendiğinde; "cevap bilinmiyor, meydan okuma, dertli-sıkıntılı, işte anlamında elle gösterme, tereddüt, başarı-zafer-güç, düşünme-karar verme, yumruk sallama (sinirlilik, tehdit), sesini duyurma, el sallama, üzgün, baş kaşıma, dua- yakarış, hayır işareti, dedikodu, can sıkıntısı, otorite-güç, elindekini ver, tamamı, hepsi anlamında işaret etme, haydi (harekete davet) hareketleri" tespit edilmiştir. İzgören'in (2010) çalışmasına göre kolların yanda ellerin ise belde olması genel bir saldırı hazırlığının veya mücadeleye hazır olmanın habercisi, iş yerinde böyle duranların ise meydan okumaya ve rekabete hazır oldukları şeklinde açıklanmıştır. Çalışmada ellerin-elin belde olması meydan okuma olarak tespit edilmiştir. İzgören'in açıklamalarıyla bu bulgular örtüşmektedir.

İşaret etmek, göstermek genellikle parmaklarla ifade edilmiştir. Fakat parmakla göstermek bazı toplumlarda hoş karşılanmamaktadır. Urhan Torun'un (2018) çalışmasına göre bu durumu önlemek için tüm el ile işaret etmek ve bu esnada eli avuç içi yukarıya bakacak biçimde tutmak gerekmektedir. Bulgulara göre Keloğlan karakteri, "İşte!" diye gösterirken ellerini kullanmıştır. Urhan Torun'un açıklamasıyla bu bulgu uyusmaktadır.

Ellerin vücuda göre açısı farklı anlamlara gelmektedir. Balaban'ın (2014) çalışmasına göre ellerin yukarıya doğru kalkması aktiflik anlamına gelmektedir. Balaban futbolcuların ellerini havaya kaldırıp yumruk yaparak taraftarlara doğru koşmasını ellerin yumruk yapılarak kaldırılmasına örnek olarak vermiştir. Hareket bu çalışmada başarı, zafer ve güç olarak bulunmuş olup Balaban'ın çalışmasıyla örtüşmektedir.

Ellerin yumruk şekilde kullanılması başka anlamlara da gelmektedir. Baltaş ve Baltaş'ın (2016) çalışmasına göre elin yumruk yapıp sallanması tehdit içermektedir. Çalışmada Keloğlan karakterinin yumruğunu sallaması tehdit etme, sinirlilik anlamına geldiğinden Baltaş ve Baltaş'ın çalışması bulguyu destekler niteliktedir. Dinar Dizdar'ın (2018) çalışmasına göre de konuşma esnasında elleri yumruk yapıp sallamak sinirlilik göstergesi olarak ele alındığından bu bulguyu desteklemektedir.

Özdemir'in (2022) yapmış olduğu çalışmada çenenin tek ya da iki elle kavranması pişmanlık, çaresizlik, tükenmişlik ve derin düşünce ifade etmektedir. Bu çalışmanın bulgularında tek el çenede olup düşünme-karar verme olarak ele alınmıştır. Özdemir'in açıklamasıyla çalışmanın bulguları uyusmaktadır.

Çalışmada Keloğlan el sallama hareketini kullanmıştır. Baltaş ve Baltaş'ın (2016) çalışmasında el sallama biçimlerinin hoşça kal anlamına geldiği belirtilmiştir. Bu çalışmanın bulgusunda el sallama "merhaba" anlamına gelmektedir. Bu nedenle Baltaş ve Baltaş'ın açıklamasıyla bu bulgu uyusmamaktadır.

Ellerin yüzde farklı şekilde konumlandırılması farklı anlamlara gelmektedir. Dutta (2011) çalışmasında bir kişinin elleriyle başını destekleyecek şekilde tutup aynı zamanda o eli yüzüne koymasını bir konudan, ortandan sıkılmışlık ya da ilgisizlik olarak açıklamıştır. Keloğlan karakteri, elini başını destekleyecek şekilde yüzüne koyarken can sıkıntısı, sıkılmışlık belirtisi göstermiştir. Buna istinaden can sıkıntısı bulgusu Dutta'nın çalışmasıyla örtüşmektedir.

Şen'in (2006) yapmış olduğu çalışmaya göre ellerin bedenin arkasında kavuşturulması otoriteyi temsil etmektedir. Bulgulara göre ellerin arkadan bağlanması yani kavuşturulması otorite ve gücü simgelemektedir. Buna istinaden bu bulgu, Şen'in çalışmasıyla örtüşür niteliktedir.

El hareketlerinin büyük bir kısmını parmaklar oluşturmaktadır. Ellerin parçası olduğu için parmak hareketleri yeterince fark edilmemektedir. Parmakların çoğunluğu el hareketlerinin içinde işlev görmektedir. Bu nedenle çalışmada en az parmak hareketlerinin kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Keloğlan karakteri, parmak hareketleri bakımından incelendiğinde işaret parmağıyla işaret etme, başparmakla işaret etme, bir adet anlamında sayı belirtme, sus işareti, ikaz, lezzetli, bir nesneyi tıklatma, iki adet anlamında sayı belirtme, küçük-minicik anlamında gösterme hareketleri bulunmuştur. Konuşma sırasında parmak hareketleri arasında en fazla kullanılan hareketlerden biri işaret parmağıdır. Balaban'ın (2014) çalışmasına göre işaret parmağı bir şeyi göstermek için kullanılmaktadır. Bulgulara göre Keloğlan karakteri, işaret parmağıyla bir şeyleri göstermiştir. Buna istinaden çalışma Balaban'ın çalışmasıyla örtüşmektedir.

Dinar Dizdar'ın (2018) çalışmasına göre işaret parmağını havaya kaldırıp öne doğru sallamak kızgınlık ifadesidir fakat bu hareket pek çok anlama gelebilmektedir. İşaret parmağının havaya kaldırılması sallanması bu bulguda ikaz anlamında kullanıldığı için Dinar Dizdar'ın (2018) çalışmasıyla paralellik göstermemektedir.

İşaret parmağından sonra en çok kullanılan parmak hareketi başparmaktır. Balaban'ın (2014) çalışmasına göre başparmağın yukarıda olup hafifçe gidilecek yöne doğru eğik olması otostop hareketi olarak ifade edilmiştir. Fakat Keloğlan karakteri, bu hareketi otostop çekmek için değil işaret etmek için kullanmıştır. Bulgu bu sebeple Balaban'ın (2014) çalışmasıyla uyuşmamaktadır.

Çalışır'ın (2019) çalışmasına göre iki elin parmak uçlarının bir tepe şeklinde birleştirilmesi Türk toplumunda beğenme anlamına gelmektedir. Keloğlan karakteri, iki elini değil tek elini kullanarak parmaklarının uçlarını tepe şeklinde birleştirmiştir. Bu hareket lezzetli anlamını taşımakla birlikte bir beğenme hareketidir. Çalışır'ın çalışması bu bulguyu desteklemektedir.

Çalışmada toplam f(215) hareket bulunmuştur. Bunlar f(96) kol hareketi, f(89) el hareketi ve f(30) parmak hareketi şeklinde tespit edilmiştir. En fazla kullanılan hareket kategorisi kol hareketleridir. Kol hareketleri arasından %48,95 oranıyla en çok kendine güven hareketi kullanılmıştır. Kol hareketlerinden sonra en çok el hareketleri kullanılmıştır. El hareketleri arasından %21,35 oranıyla en çok kullanılan hareket, cevap bilinmiyor hareketidir. En az kullanılan hareket kategorisi ise parmak hareketleridir. Parmak hareketleri arasından %56,66 oranıyla en çok işaret parmağıyla işaret etme hareketi kullanılmıştır. Sonuç olarak Keloğlan karakterinin konuşmalarını en çok kollar, en az ise parmaklar desteklemiştir.

TRT Çocuk kanalının yayınladığı Keloğlan Masalları çizgi dizisindeki Keloğlan karakterinin el, parmak ve kol hareketleri bakımından incelenmesi amacıyla yapılan çalışma sonucunda aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- 1- Türkçe derslerinde öğrencilerin konuşmalarında beden dilini kullanmaları sağlanmalıdır.
- 2- Beden dilinin kullanımını öğrencilere aktarabilmek için konuşma etkinliklerinde çizgi dizilerden yararlanılabilir. Keloğlan Masalları çizgi dizisi bu bakımdan Türkçe derslerinde kullanılabilir.
- 3- Beden dilinin büyük bir parçası olan el, kol ve parmak hareketlerinin öğrenciler tarafından yerinde ve doğru kullanılması sağlanmalıdır. Gereksiz ve fazla jestlerin kullanılmaması gerektiği öğrencilere aktarılmalıdır.
- 4- Beden dilinin kullanımında öğretmenler el, kol ve parmak hareketlerinin hangi anlamlara geldiğini anlatmalıdırlar. Bu hareketleri yanlış anlamda kullanan öğrenciler varsa düzeltilmelidir.

Kaynakça

- Arıkan, M. (2005). *Nitelikli İnsan*. İstanbul: Bilge Yayıncılık.
- Balaban, Y. (2014). *Canlandırma filmlerinde kültür bağlamında beden dilinin kullanımı: Disney ve Miyazaki filmlerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Baltaş, Z., & Baltaş, A. (2016). *Bedenin dili*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Benzer, A. (2015). Türkçe öğretiminde beden dili kullanımının öğrenme ve tutum üzerindeki rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 30 (1), 33-47.
- Burley- Allen, M. (1995) *Listening: the forgotten skill*. John Wiley&Sons Inc. New York.
- Çalışır, G. (2019). Kültürlerarası iletişim ve beden dili. Bitirim Okmeydan. S., & Saran, M. (Editörler). *Kültürlerarası iletişim odaklı güncel yaklaşımlar (221-237)*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Çalışkan, N., & Yeşil, R. (2005). Eğitim sürecinde öğretmenin beden dili. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 199-20.
- Dinar Dizdar, T. (2018). *Kişilerarası iletişimde beden dilinin iknaya etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dutta, A. (2011). *Beden dili*. İstanbul: Arunas Yayıncılık.
- Gençer, Y. (2020). Mustafa Kemal Atatürk'ün sözsüz iletişim yönetimi. *Egemia Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli E-Dergisi*, (6), 39-69.
- Gülenç, A. (2017). *Kişilerarası iletişimde beden dilinin önemi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İpek, O. (2017). *Beden dili çalışmalarında unutulmuş bir eser: "Yüz İfadelerinin Tefsiri Hakkında Tecrübi Bir Tektik"*. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 485-492.
- İzğören, A. Ş. (2010). *Dikkat vücudunuz konuşuyor*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Nobel Yayınları: Ankara.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma eğitimi ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 287.
- MEB. (2020). *Büro yönetimi beden dili ve hitabet bilgi sayfaları*. Ankara: MEB
- Nalıncı, A. (2000). *Avrupa Birliğine tam üyelik yolunda başarının anahtarı: yeniden yapılandırma*. Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Navorro, J. (2015). *Beden dili*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Özdemir, A. (2022). *Beden dili: etkili iletişim-etkili konuşma*. https://www.google.com.tr/books/edition/BEDEN_D%C4%B0L%C4%B0_ETK%C4%B0L%C4%B0_%C4%B0LET%C4%B0%C5%9E%C4%B0M_ETK%C4%B0/6beBEAAAQBAJ?hl=tr&gbpv=1. Erişim tarihi: 10.01.2023
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özer, K. (2000). *İletişimsizlik becerisi*. Ankara: Sistem Yayıncılık.
- Rankin, P.T. (1930). Listening ability: its importance, measurement, and development. *Chicago School Journal*, 12, 177-179.
- Şen, S. (2006). *Sınıf içi iletişimde beden dili*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Gazi Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Temizyürek, F. (2007). İlköğretim ikinci kademedeki konuşma becerisinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40 (2), 113-131.
- Topçuoğlu Ünal, F., & Özden, M. (2015). *Diksiyon ve Konuşma Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- TDK (Türk Dil Kurumu) (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Urhan Torun, B. (2018). Beden dili. Fidan, M., & Urhan Torun, B. (Editörler). *Konuşulmayan dil sözsüz iletişim* (53-104). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zillioğlu, M. (2007). *İletişim nedir?*. İstanbul: Cem Yayınevi.